

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri popoldne.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četr let 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložne naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 niti) in v Trstu pa po 8 stotink (4 niti).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč.

Oglasi

se računajo po vrstah v petiti. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslani, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd., se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Manifestacijski shod

za slovensko šolo dne 14. septembra 1902 na družbinem vrtu pri sv. Jakobu.

Poročilo dra. Gregorina.

Govor poročevalca dra. Gregorina se je glasil v svojih glavnih potezih:

Od pol. društva „Edinost“ dobil sem nalog, da poročam danes o stanju našega šolskega vprašanja. To je že tretji shod, ki ga je pol. društvo „Edinost“ priredilo v teku zadnjih treh let o tem vprašanju in ki se vleče kakor morska kača že nič manje nego 18 let, ne da bi moglo priti do rešitve. Shode radi tega vprašanja smo priredili dne 2. septembra 1900, 6. oktobra lanskega leta in danes je tretji tak shod.

Toda politično društvo „Edinost“ ni še le pred dvema letoma nastopilo za slovenske šole v Trstu, ampak se briga za iste že od leta 1884., v katerem letu se je uročila prva prošnja za slov. šolo v Trstu, namreč dne 22. septembra 1884. V par dneh, v enem tednu, bo torej ravno 18 let, kar je 1429 slovenskih starišev uročilo prošnjo za ustanovitev slovenske šole v mestu tržaškem. V tej prošnji je bilo izkazanih 7—800 slovenskih otrok, dolžnih pohajati šolo.

To prošnjo so stariši uročili sporazumno s pol. društvom „Edinost“, katero je bilo pooblaščenno, da stori prvi in nadaljne korake. V seji trž. mestnega sveta dne 10. decembra 1884. je prišla ta prošnja v razpravo, preko katere prošnje je mestni svet prešel na dnevni red, jo torej odklonil iz vzrokov, ki so znani: da namreč noče nikdar imeti slovenske šole v mestu. Proti temu sklepu so se slovenski stariši pritožili na trž. namestništvo (6. januarja 1885), katero pritožbo je namestništvo čez celi dve leti (5. julija 1887) rešilo s tem, da je reklo, da odobruje in potrjuje sklep mestnega sveta tržaškega, s katerim je isti odbil prošnjo. (Klic iz občinstva: »Tržaška kamora!«) Ta odlok namestništva se sklicuje na sledeče razloge:

Namestništvo je priznavalo, da se v okrožju mesta tržaškega nahaja potrebno število slovenskih otrok, naglašalo je pa, da so v tržaški okolici tri slovenske šole, katere lahko obiskujejo tudi otroci iz mesta, ker da te šole niso oddaljene od mesta nad 4 kilo-

metre. O tem je pa namestništvo pozabilo na okolnost, da imajo mestni Italijani tudi šole v okolici in sicer v 3 okrajih: v Štednju, Rojani in v Barkovljah in da je iz okolice v mesto ravno tako daleč, kakor narobe! In vendar imajo Italijani poleg omenjenih vse polno svojih šol v mestu in na meji mej mestom in okolice. Kar pa je pravičeno za italijanske otroke, bi moralo biti ravno tako za slovenske.

Ali vidi se, da je vprašanje, za katero gre, politično vprašanje. Mi se ne čudimo slavemu magistratu, da motri to vprašanje s političnega stališča, da se brani, dati nam slovenskih šol; Italijanom se pač pozna, da so politični nasprotniki — ali čuditi se moramo slavni vladi, da se je pridružila temu krivičnemu nazoru, ki je pljuska v obraz pravičnosti. (Klici: Sram naj jih bo!)

Proti omenjenemu odloku namestništva pritožili smo se na ministerstvo za bogočastje in nauk z rekurzom dne 10. avgusta 1887. Pričakovali smo, da ta najvišja instance, ta čuvarica pravičnosti, naloži magistratu, da nam ustanovi potrebne šole, do katerih imamo vse pravo po človeških in božjih zakonih. Toda ministerstvo si je to vprašanje priredilo prav priprosto in na lahko. Namesto da bi se pečalo s tem, njemu neprijetnim vprašanjem, je izjavilo enostavno, da politično društvo „Edinost“ nima pravice zahtevati šole za slovenske stariše ter je iz tega formalnega razloga odbilo naš rekurz. V resnici je pol. društvo „Edinost“ že po svojih pravih pooblaščenih, pečati se tudi s šolstvom, je torej bilo formalno opravičeno, da je vložilo omenjeni rekurz. S pravnega stališča pa se mora naglašati, da je bilo polit. društvo „Edinost“ (v tem oziru ni nobene razlike med jurističnimi in drugimi fizičnimi osebami) pooblaščenno od starišev, da nastopi v njih imenu in nadaljuje potrebne korake v dosego slovenske šole v Trstu. Ali pustimo vse to, pa vprašajmo: ne zadostuje-li za vlado že to, da je, bodi potom starišev samih, bodi potom političnega društva „Edinost“, doznala, da je v Trstu na tisoče slovenskih otrok, dolžnih obiskovati šolo?! In ne bi-li morala že sama od sebe naložiti magistratu, da mora ustanoviti za te otroke potrebne šole?! Kdo je pa vprašal nemških šol?! In vendar vidimo, da se iste vidno bolj širijo in da se lovi v nje

slovenske in italijanske otroke, da se jih tam preparira za bodočo Germanijo. In ko je šlo v Ljubljani za ustanovitev nemške šole, je slavna ista vlada, ki se v Trstu ne briga za tisoče slovenskih otrok, zaskrbelo telegrafično, da se za pesčico ljubljanskih Nemcev mora odpreti nemška šola!

Proti tej odločbi ministerstva smo se (leta 1888) pritožili na upravno sodišče, ki pa tudi ni smatralo za potrebno, da bi se bavilo z vprašanjem samim, ampak je iz istih formalnih razlogov odbilo pritožbo, rekši, da pol. društvo „Edinost“ nima pravice zahtevati šol v imenu slovenskih starišev.

Tako je končala ta prva naša odiseja, ta prvi križevi pot za slovenske šole v Trstu! To pa, seveda, ni preplašilo naših slovenskih starišev; marveč so leta 1892. napravili zopet več prošnje, katere so potem zjedini v eno prošnjo, s katero so zahtevali od namestništva, da naloži tržaški mestni občini, naj v središču mesta, n. pr. na lesnem trgu (da bo vsem mestnim Slovincem kolikor mogoče skrajšana pot) napravi potrebna slovenska šola. (Klici: Kam bi pa potem šel Mayer s svojim »Piccolom«?) Namestništvo je to prošnjo poslalo na magistrat, da se on izjavi o njej. Dne 22. maja 1894, torej po dveh celih letih, prišlo je dotično poročilo šolskega odseka na dnevni red seje mestnega sveta. Ne treba ponavljati, kako se je takrat dokazovalo, da slovenske šole niso potrebne; zadostuje naj, če povem, da so po zaslišanju starišev sklenili, da mestni svet tržaški nikdar ne ustanovi v okrožju mesta šol s slovenskim učnim jezikom, da se bo isti marveč z vsemi silami upiral ustanovitvi takih šol ter tako čuval »svete, nedotakljive pravice, katerih varovanje mu je poverjeno«, pozabivši, da se s čuvanjem teh pretveznih pravic dela krivico velikemu delu prebivalstva. Tedaj se je takratni svetovalec dr. Sancin (sedaj dež. sod. svetnik v Rovinju) protivil proti temu sklepu ter je naglašal, da, če je opravičeno, da se za 800.000 Italijanov zahteva lastna univerza, potem je pač opravičena tudi zahteva po slovenski ljudski šoli v Trstu. Vse to ni koristilo in mestni svet je šel na dnevni red tudi preko te druge prošnje, t. j., odbil je tudi to prošnjo.

Dokazano je bilo že tistikrat oficijelno, da je bilo v Trstu nad 600 slovenskih otrok, dolžnih pohajati šolo; pohajali so deloma

državno nemško šolo, deloma šolo družbe sv. Cirila in Metodija pri sv. Jakobu. Danes pa je v obeh teh šolah nad 1000 slovenskih otrok! In vendar se vladi ni zdelo in ne zdi potrebno, da bi se za naše otroke ustanovila slovenska šola, dočim vzdržuje za Nemce na državne stroške kar dve ljudski šoli. Namestništvo je namreč, ko se mu je predložil navedeni sklep mestnega sveta, razsodilo z odločbo dne 1. julija 1894, da se odbije prošnja slovenskih starišev za ustanovitev slovenske šole.

V razlogih nahajamo iste stare litanije o 4 kilometrih. Državni šolski zakon pravi namreč, da se mora dati šola, povsod tam, kjer je v okrožju 4 kilometrov po petletnem povprečnem številu vsaj 40 otrok, dolžnih pohajati šolo. Ali s tem ni rečeno, da se ne sme ustanovljati šole tudi tam, kjer do bližnje šole ni 4 kilometre! Šle se sme ustanovljati povsod, kjer so potrebne, a zakon določa le nekak minimum oddaljenosti, kjer se jih mora napraviti. Vlada tudi ni gledala na to določilo zakona, kekar se je šlo za italijanske šole. Zakaj pa ne pošiljajo Italijani svojih otrok iz Barkovelj v mesto, saj iz Barkovelj tudi ni nad 4 km. v mesto?! Zakaj jim ustanovljajo paralelke na slovenskih šolah v Barkovljah, Rojani, v Štednju?! Odgovor je lahek. Zato, da potem na te vsporednice lahko lovijo slovenske otroke. Zato ustanovljajo kakor pripravljavnice tudi tiste kletke, ki jim pravimo laški otroški vrteci.

Proti tej odločbi namestništva pritožili so se pooblaščenici slov. starišev na ministerstvo za bogočastje in nauk (7. avgusta 1894), katero je z rešitvijo dne 23. avg. 1895, torej po enem letu, uničilo odločbo namestništva radi pomanjkljivega postopanja. Sedaj je ministerstvo vendar reklo, da ni smeti gledati samo na daljavo, ampak tudi na dejanske potrebe, ter je dalo namestništvu in magistratu nalog, da naj se vrše nove pozivedbe: ali so slov. šole potrebne ali ne?! Ministerstvo je torej slednjič zavrglo princip 4 km. in postavilo drugo načelo: dejanske potrebe!! V sled tega naloga je poročal v seji mestnega sveta dne 14. aprila 1897 asessor Slovcovich. Poročilo je zaključilo, kakor po navadi, s tem, da je treba čuvati italijanski značaj mesta, da nam šole ne dajo!

Proti temu sklepu mestnega sveta smo

Ko je prišla Melita v Zagreb, je začela takoj misliti na svoje letovanje. Najprej je morala vedeti, kam pojde, da uredi po tem vsem ostalo. Ko so zdravniki izvedeli iz njenih besed, da misli preživeti v inozemstvu tri do štiri mesece, a vedoči, da imajo opraviti z osebo, katere lahko mnogo potrosi, so dajali Meliti svete, eden lepši nego drugi, da jej je bilo težko zbirati med njimi. V tem so bili vsi složni, da najprvo spomlad preživi na Rivier, a potem v planinskem zraku. Tu so jej omenjali nešteto zdravilišč na Solnograškem, v Tatrach, na Bavarskem, a najbolj so jej priporočali Švico, za katero je bila tudi ona. Semkaj prihajajo bogati Angleži, ki živijo v tujini z največjim komfortom in od katerih se nauči lahko človek marsikaj novega in originalnega.

Ko je bila Melita na čistem glede svojega letovanja, je odšla za nekoliko dni na Dunaj, kjer si je naročila najizbranejšo stvar za svojo toaleto. Sam Branimir je rekel, naj ne šteti, a ona se je fino poslužila njegovega pooblastila.

Na te stvari je bilo treba čakati vsaj dva tedna, a da bi ta čas izpolnila na kakršenkoli način, se je namenila iti v Delidvor obiskat stariše, osobito staro mater, za katero je še največ čutila.

(Pridr. še.)

PODLISTEK

MELITA.

Povest iz naše dobe.

Epikal Josip Evgen Tomić; prevedel Radl.

Drugi del.

VII.

Melita se je nasmešnila. Ona je bila popolnoma zadovoljna s to osnovo. Da bi ona sama vzela s seboj, tega ni nikdar niti mislila, a ono, kar je rekla gledé tega, je rekla le zato, da bi v teh trenutkih še bolj zadovoljila svojega moža, ki se je tako divno udal njenim najslajšim željam. Bila je ves večer zelo dobre volje, razgovorna in živahna. Sela je celó k glasovirju, kar se je le redko zgodilo, in na Branimirovo željo je pela krasno Niemčičevo barcarolo »Gori nebo visoko«, katere je ravno odgovarjala razpoloženju njene duše, ki je že sedaj letala v čarobnem jugu, ob obali nad morskno gladino.

Sia je v postelj bolj ranonega navadno, legla je, kakor jej je bilo najlepše na mehkem vzglavlju, zvila obe roki nad glavo, podložila z njima glavo in začela razmišljati o — Alfredu. Takoj po porodu, ko se je rešila neznoznega stanja, ki je zlomilo tudi ves polet njenega duha, se je njena misel

zaletala vsak hip v Alfredovo bližino. Začela je hlepiti po njem in čutila je, da ga še vedno ljubi, sedaj celó mnogo bolj, nego prej. V svojem zakonu brez ljubezni je hlepela po bitju, katero bi bilo drago njenemu sreću, hlepela je po ljubezni. Njena domišljija je privajala Alfreda k njenej postelji, kjer je polagal svojo glavo na vzglavlje tik njene, a ona, razveseljena in osmisljena, mu je ovijala roki okoli vratu, svoja usta je željno primikala k njegovim in mu pritiskala sladke, žarek poljub.

»Ab, zakaj so to samo sanje?« je govorila polglasno zvečer, ko je tako sladko snivala. In začela je peti pod glasom ljubimsko pesmico, katero je slišala od maestra Nikolaja:

»Tu reposais le bras ouverts...«

iz katere je posodila sliko svoje ljubezni z Alfredom.

Premišljevala je dalje: »Ali kdo ve, je-li me on še ljubi, bo mi li hotel vračati mojo žarko ljubezen?... Ko a va se videla zadnjikrat, sem ga jako razžalila... skoro okrutno sem ravnala... On mi ne oprostí tega... Gotovo se je že popolnoma privadil Ljubice, a ona ga ne pušča iz svoje oblasti... tudi lepa je...«

»Ali jaz ga jej ugrabim!« se je začela hudovati v svojej misli, »zdi se mi, da imam

še toliko oblasti nad njim, da ga lahko pridobim, ako se mi zljubi. Le za njo ne vem, je-li jo dobim v svojo pest... Dolgo je že nisem videla: mogoče, da se je spremenila v tem času... Ženske se spreobrazujejo čez oči, teko, da jih niti spoznati ni možno... Ako je ostala ista, kakoršna je bila, tedaj bom imela lahek posel z ujo; — ona ne vidi nič pri odprtih očeh; no, ako je spregledala in čuva nad njim, tedaj pojde težje, — ali na vsak način: jaz jo prekanim vendar in premotim... Samo: kako?«

In na to se je obrnila k steni in se zamislila v to vprašanje. Nekoliko minut je ležala tako nepremično, dokler se je hkratu naglo premaknila in izustila besede:

»Ha, sedaj mi je zasvetilo... tako bom delala!«

Priprave za pot v Zagreb so začele že drugega dne. Razne predmete, katere so morali odpeljati iz Orlovca, je služničad oprezno, pod nadzorstvom upravitelja zlagala v kovčege in potne košare, katere so potem takoj odpremili v Zagreb. Začetka malega travna je odpotovala naposled vsa rodbina s sobarji, sobaricami in drugimi posli. Z najmanjšim popotnikom je bilo najmanj skrbí. Mali sinček je spal skoro vso pot, kar je bilo posebno Meliti ljubo, ker se je bala na tem potovanju neprilik z detetom.

se pritožili zopet na ministerstvo z rekurzom dne z 7. junija 1899. Od tega dne naprej se je vse to šolsko vprašanje ustavilo in ga ni mogoče spraviti zopet v tir. (Klic: Miši so je snele!) Zahteve trž. Slovencev so popolnoma opravičene, in ker so opravičene, radi tega ne rešijo našega rekurza. Bojijo se krika in vika, katerega bi napravili Italijani, pred katerimi vlada vedno retirira. Ako bi bila stvar tako jasna, da slov. šole v Trstu niso potrebne, sem prepričan, da bi bil rekurz že davno rešen; ali ker imajo nasprotno prepričanje, poslužujejo se stare avstrijske taktike, da »temporizirajo«, da lahko mej tem dalje spijo spanje pravičnega (klic: krivičnega!) Mejem pa se na stotine in tisoče naših otrok pogublja v morju italijanskem in nemškem; mej tem moramo mi trošiti, plačati davke za vse mogoče tuje šole: za državne nemške šole, za italijanske mestne šole ter si moramo vzdrževati še sami svoje šole pri Sv. Jakobu. Nas ne podpira nihče, dočim pri Nemci in Lah podpirani od države in od društev izven Avstrije, kakor so »Dante Alighieri« in »Allgemeiner Deutscher Schulverein«. To so razmere, ki kričijo, tako, da lahko rečem, da ni v Evropi drugega takega slučaja in da razmere na pruskem Poljskem niso mnogo oddaljene od naših.

Poskušali smo na vse načine: s prošnjami, rekurzi, nastopali so naši poslanci, a tem odgevarjajo le, da je to težko vprašanje. Jaz pa mislim, da je to vprašanje zelo lahko! Rešijo naj je ali na podlagi pravičnosti in zakona, ali pa najje rešijo krivično, samorešijo naj je, da bomo vsaj vedeli, da-li živimo v moderni in pravni državi, ali pa ne! Samo reši najse naš rekurz, da bomo imeli priliko, da se obrnemod o upravnega sodišča, katero je ugodilo čifutom v Brody, ko so zahtevali nemško šolo od poljske občine...!

Govornik je predlagal že znane resolucije. (Pride še.)

0 samoizobrazbi.

(Na ustanovnem shodu akademicega ferijalnega društva za Primorsko »Adrija« predaval Josip Ferfolja.) (Dalje.)

Socijologija je veda abstraktna; mi se ne moremo pečati ž njo, niti je razumevati, če se je prej ne bavimo z različnimi konkretnimi socijologičnimi vedami, na katerih ravno socijologija temelji, in katere razglobljajo vsako skupino družabnih pojavov posebe. Najvažnejše konkretne vede socijologične so: zgodovina, narodopis, populacijska, državoveda, narodno gospodarstvo in socijalizem.

Vse te vede se tako tesno oslanjajo ena na drugo, da ni mogoče pravega razumevanja ene, ako nismo proučili tudi druge, in na podlagi njih vseh še le izvaja socijologija svoje zaključke.

Da treba vsakemu izobražencu poznati zgodovino, glavne podatke iz narodopisa itd., je tako evidentno, da bi bilo odveč, dalje govoriti o tem. Pomudimo se raje nekoliko pri onih dveh poslednjih imenovanih in v našem času najaktuvalnejših vedah — narodnem gospodarstvu in socijalizmu.

Nova doba je karakterizovana z velikimi gospodarskimi preobratmi, ki so v teku enega stoletja popolnoma preustrojili organizacijo človeške družbe in katerih posledica je cela vrsta socijalnih vprašanj. Tu odločujejo seveda le veliki kulturni narodi, a mali narodi se morajo, hočeš nočeš, ravnati po njih. Ti stojijo sedaj v najaktuvalnejši fazi svojega razvoja, malim narodom gre sedaj za življenje in smrt. Kako ohraniti si v tem velikem gospodarskem boju svojo narodno samobitnost? To je za naš mali slovenski narod sedaj — najimenujnejše vprašanje. Žalibog si tega še nismo povsem ujasnili in ni izključeno, da naše spoznanje dojde prepozno... Pomanjkanje lastnih šol, posebno strokovnih, ne zamore nas v toliki meri opravičiti, v kakoršnji se sami opravičujemo, ali bolje rečeno: glušimo svojo vest. Nekoliko manje veselje, nekoliko manj pitja in petja, nekoliko manje plesov a nekaj več treznega in nesebičnega dela — in šlo bi. Pomanjkanje šol si moramo pač za enkrat nadomestiti z zasebno pridnostjo — tu nas nobeden ne ovira — in izsiliti si tako respekt v odločujočih krogih. Drugo nam torej ne ostaja; svet je pač še hudoben in

egoističen tako, da se našemu javkanju le smeje...

In vprašujemo se sedaj: v koliko in kako se mi pečamo z gospodarskimi problemi?

Prihranimo si raje odgovor in s tem eno grenkost v srcu. Dalekosežnost tega vprašanja bo pač sam britko občutil vsakdo, kdor je bistrim očesom že pogledal malo izza mej svoje mile domovine...

Toda ne samo za one, v katerih rokab je usoda naroda in kateri so v prvi vrsti odgovorni za njo, ampak za vsakega izobraženca je premenitna važnost, da se peča z narodnogospodarskim vprašanjem. Saj se že v teoriji skoraj ob vsakem koraku zadevuje ob narodnogospodarski pojmi, katerega absolutno ne razume, a ga vendar uporablja s čudovito lahkomišelnostjo. Vsaki inteligent mora pač poznati bistvo najglavnejših pojmov iz narodnega gospodarstva, kakor n. pr. že pojmi narodnega gospodarstva sploh; vedeti mora kaj prav za prav pomenjajo pridelek in izdelek, vrednost, cena, kapital, delo, dohodek, obrest, mezda, denar, veljava, kredit, banka itd. itd. (Pride še.)

Politični pregled.

V Trstu, 17. septembra 1902.

O položaju. Nikdo ne veruje, da bi Čehi zaresno mislili na obstrukcije — nikdo ne misli, da bi Čehi hoteli res, da pride do skrajnega — ni dvoma, da hočejo le strašiti — z gotovostjo je računati, da se narod češki sam upre, ako bi poslanci hoteli radi političnih in državnopravnih »sanjarij« preprečati reševanje gospodarskih vprašanj; — iz kratka: nikdo ne veruje zaresno (tako vsklika n. pr. »Neue Freie Presse«) v obstrukcije, o kateri kriče čez strehe, in temu primerno tudi strah, ki ga širi to kričanje, ni v nobenem razmerju s pomenom interesov, ki so v nevarnosti.

Tako, kakor »Neue Freie Presse«, kriče vsi nemški listi brez razlike: vsenemški, radikalni, krščansko socijalni in — vladni! Nikdo se prav čisto nič ne boji Čehov, in vendar: gledajo neprestano in nervozno tja na Češko, kaj počno in kaj govorijo Čehi! Po tej pozornosti bi bilo soditi, da se vendar le malec boje.

Velike nade so stavili nemški listi v pretvezne difference med češkimi poslanci samimi glede bodoče taktike. Videli so diskrepanco v nazorih med Strankim in Pacakom, med Pacakom in Žačekom! To so skakali od veselja te dni, ko so mogli — podtakniti nekemu govoru odličnjaka dra. Žačeka tendenco, nasprotno oni v nekem članku odličnjaka dra. Pacaka. Isti Žaček pa je v nedeljo zopet govoril pred svojimi voliki in je konstatiral popolno soglasje med svojimi in Pacakovimi izvajanjimi.

Kar pa so nemške novine — je rekel Žaček — vzele iz mojega govora, to je njihova stvar.

Nič se ne boje Čehov, ali tega prepričanja vendar ne morejo skrivati, da proti Čehom ne pride ni do nagodbe z Ogrsko, ni do razrešenja usodno zapletene situacije sedanje.

Internacionalni socijalizem se — nacionalizira. Jedno vrhnih načel socijalno-demokratske stranke je bila — in (zatrjuje se) je še vedno — internacionalna. (Tako smo čuli v tudi v nedeljo na shodu pri sv. Jakobu). Zanimivo pa je dejstvo, da vzdržuje socijalizem nimbus internacionalne le v narodno jednotnih deželah in državah; v deželah in državah pa, kjer z vsa silo butajo narodna nasprotstva ena ob drugo in kjer bi bil ravno socijalizem poklican, da posreduje in pripravlja teren za spravo med narodi, zgreša isti takoj nalogu — internacionalizem. Kakor hočejo v takih krajih močnejše narodnosti popolnoma gospodovati nad slabjšimi, tako hočejo tudi socijalisti dotičnih močnejših narodnosti imeti popolnoma pod svojim komandom socijaliste slabjših narodnosti.

Te dni zborujejo v Monakovem socijalisti iz nemške države. Tudi na tem zborovanju se je pojavilo narodno vprašanje. Poljski socijalisti so namreč o volitvah v nemški državni zbor v zgornji Šleziji postavili svoje poljske kandidate nasproti nemškim kandidatom, katere je postavilo osrednje vodstvo nemške socijalistične stranke. Vsed tega predlagalo se je na tem shodu, najse poljski socijalisti izobčijo iz skupne socijalistične zveze! Po dolgi debati pa so vendar

sklenili, da Poljake milostne obdrže v svoji sredi, ako se isti poboljšajo.

Torej nemški socijalisti umevajo pojmi internacionalne tako, da bi morali poljski socijalisti mirno trpeti, da jim osrednje vodstvo usiljuje nemške kandidate! Kaj bi pa rekli nemški socijalisti, ako bi poljski socijalisti zahtevali, naj se v popolnoma nemških deželah postavljajo poljski kandidati? Socijalisti kaj radi očitajo drugim strankam narodni šovinizem, a sami so tudi — šoviniisti.

Razsodba v vprašanju »Morskega očesa«. Še se moramo baviti s tem vprašanjem, ker je postopanje Madjarov po razsodbi razsodišča jako značilno za madjarsko lojalnost.

Zastopnik ogrske vlade, dr. Böles je na zadnji javni razpravi razsodišča, torej pred izrekom razsodbe, izrazil nado, da se razsodba — pa naj že ista izpade tako alitako — od obeh strani vsprejme z največjim spoštovanjem.

Razsodba pa je — kakor znano — izpala za Ogrsko neugodno; a ker je ravno ogrski zastopnik povdarjal na razpravi, da se mora razsodba v vsakem slučaju in na obeh straneh vsprejeti z največim spoštovanjem, pričakovati je bilo, da se bodo od ogrske strani brez prigovora pokorili tej razsodbi. Lojalnost pa je pri Madjarih nepoznan pojmi. Zahtevali so spoštovanje pred razsodbo, dokler so menili, da bo ista njim ugodna. Ker pa je prišlo drugače, že piše madjarska sapa iz druge luknje.

Madjarski opozicijski listi so že začeli rogoviliti proti razsodbi. Sedaj trde, da je razsodišče prekoračilo svoj delokrog, da je razsodba neveljavna, da radi te stvari bomo morale opozicija oistro nastopiti v prihodnjem zasedanju, da ogrska vlada ne sme mirno gledati, kako se manjša ogrski teritorij, da bodo morali na »spornem« ozemlju (Ki pa sedaj ni več »sporno«, temveč galško! — Op. ured.) še nadalje ostati ogrski crožniki itd. itd.

Dovolj je, da le omenimo to rogoviljenje, ker regirati na tako neolojalnost ne kaže, kajti Ogri se bodo morali, hotè ali nehotè, podvreči razsodbi! Saj je ravno od ogrske strani prišel predlog, naj se rešitev dolgega prepira poveri razsodišču! Ta predlog je vsprejela tudi naša vlada. Obe ste bili zadovoljni s sestavo razsodišča, od obeh strani — in še posebno od ogrske — se je povdarjalo neposredno pred razsodbo, da se ta razsodba vsprejme!! Razsodba je sedaj proglašena in s tem mora biti stvar zaključena.

Francoskega ministra Pelletana vojevite izjave. — Zadnji govor ministra francoske mornarice, Pelletana, katerega je govoril v Biserti (v Tunisu, severna Afrika) in ki smo ga objavili v večeršnjih brzojavnih vesteh, se obširno komentira v vseh važnejših listih. Nekateri francoski listi naravnost obsojajo ta govor; istotako in (seveda) še bolj tudi listi v Nemčiji, kjer je vojeviti Pelletanov govor vzbudil splošno iznenadenje. »National Zeitung« piše, da je bil že oni Pelletanov govor, govorjen pred nekoliko dnevi na nekem banketu v Ajaccio, na otoku Korzika, drzen in izzivalen za Italijo, zadnji Pelletanov govor v Biserti pa da ne izzivlje samo Italije, temveč tudi Anglijo in Nemčijo.

Tudi dunajska »Neue Freie Presse« je čutila potrebo, da se je zaletala v Pelletana, da si mi Avstrijci nimamo nobenega razloga, da bi se v nasprotstvu med Nemčijo in Francijo zavzemali za šovinistično in pohlepno Nemčijo nasproti Franciji. Listi v Nemčiji in žujimi tudi dunajska »Neue Freie Presse« očitajo Pelletanovemu govoru šovinizem, o tem pa čisto pozabljajo na roparske vojne Nemčije najprej proti naši državi in potem proti Franciji. Ako Nemčija uretno izzivlja vojne, samo da se more polasčati tujih dežel, je to po menenju Nemcev vae prav in lepo, čim pa se kdo drzne le očitati Nemčiji tako postopanje, pa je že v očeh nemškega časopisja najhujši šovinist.

Izjave Pelletana v Ajaccio in Biserti so bile res jako vojevite in so nujbo zvenele — izlasti one v Biserti — za vsako nemško uho (saj je Germanji očital barbarsvo!) Ali to vojevito, ki nahaja izraza v neprestanem oboroževanju, v nadvladanju militizma po vseh državah, datira izlasti od francosko-nemške vojne leta 1870—1871., toli frivolno izzvane od strani Nemčije.

Nemškim zmagam v tej vojni, oziroma strahu Germanije, da ne bi izgubila plena iz te vojne, se imamo zahvaliti, da že tri de-

setletja ječimo pod neznosno težo oboroženega miru. V varnost nove Nemčije je Bismarek zavel Avstro-ogrsko in Italijo v kombinacijo trozveze, v prvi vrsti v varnost Nemčije morati poslednji državi nositi silna vojaška bremena. Čim pa je v tej kombinaciji — edino le po krivdi Nemčije — tako zavladal militarizem, da Velikonemčija tako rekoč z nabasano puško ob boku čaka prihodnjega krvavega spopada, se ni smeti čuditi, ako postajajo vojeviti tudi drugi, izlasti oni, katerim je nemška vojevito v prvi vrsti nevarna. Saj je to povdarjal tudi minister Pelletan v svojem govoru v Biserti, rekši, da od tedaj, ko je Nemčija potlačila Francijo, se civilizirani svet ne čuti več varnega. Vojevito, razdraženost, grožnje, vse to je zlo, naj pribaja že od katerekoli strani, ker ne daje, da bi se narodi mogli veseliti blagoslova mirnega razvijanja in napredovanja, ali to zlo je dete tistega militarizma, ki ga je porodil in ga svetu narivava edino le nemški šovinizem. — O nastopih francoskega ministra Pelletana se more torej soditi tako ali tako, ali to eno stoji: Nemci nimajo pravice izrekat obsodbo na tem postopanju.

Tržaške vesti.

Sv. maša zadušnica za pok. Ivana Nabergoja se bo darovala jutri v četrtek ob 8. uri in pol zjutraj v cerkvi na Proseku.

Dostojen odgovor na nedostojne napade. Prejeli smo: Sodrugu Linhartu, ki je v nedeljo na protestnem shodu izjavil, da naši narodni voditelji delajo le za svoj žep ter da izsejujejo ljudstvo, da so torej nekeke pijavke, bodi povedano, da je nekoliko prekorajšno govoril, kar — ni res!!

Tu nam je računati z dvemi eventualnostmi. Ali mož (še le pred kratkim dospel v Trst) ne pozna še oseb in razmer v Trstu; v tem slučaju pa naj bi ne bil nastopil pred tolikimi tisoči ljudij s trditvami, kakoršnjih resni ljudje in politiki ne izrekajo, dokler nimajo absolutno zanesljive podlage za to, tako, da jih morejo pred javnostjo ne le izrekat, ampak tudi dokumentirati ter opravičiti jih tudi pred svojo lastno vestjo!

Če pa gospod Linhart osebe, katere je napal, res dobro pozna, če si je res pridobil resničnih, zanesljivih informacij o našem Mandžu, Rybažu, Gregorinu, če res ve, kako jim je delo v stranki in za stranko in kako jim je plačilo, potem pa se nam njegov nastop kaže še v odurnejši luči in mi moramo reči naravnost, da je vedoma delal krivico značajnim in poštvalnim ljudem, ki za svoje javno delovanje niso prejeli in tudi nikdar ne vprašali kake odškodnine, marveč so vsikdar, poleg truda in časa, žrtvovali iz lastnega žepa za stvar, kateri služijo. Kamo-li da bi si bili — kakor jim je očital g. Linhart z neverjetnim — pogumom — polnili žepe in trebuhe od svojega javnega delovanja!

Mi narodni delavci poznamo delovanje svojih voditeljev in vemo, da so tudi oni delavci: delavci z glavo in peresom! Ali delavci se, ker bi drugače ne imeli od česa živeti: ker morajo živeti od dela, kakor moramo mi vsi!

Mi vemo, da so naši voditelji nesebični v svojem javnem delovanju in vemo tudi, da jim voditeljstvo naroda povzroča le muke, delo, skrb, trpljenje — zgubo časa in denarja!

Vemo tudi, da se ni še nobeden dose-danjih naših voditeljev preživljal od delavskih žuljev in vemo tudi, da ni nobeden naših voditeljev obogatel, da si bi bil morda že, ako bi bili res taki, kakor jih je slikal gospod Linhart.

Čudno! Socijalnodemokratski voditelji prelivajo ravno te dni cele skafje indignacije in ogorčenja ter se zgražajo nad listom »Sole« radi postopanja proti njim; v isti hip pa, hoteči škoditi voditeljem slovenske narodne stranke (katere jini niso, nota bene, kakor osebe nikdar nič žalega storili), pa posnemljejo ti socijalni demokratje izglede — »Sole« a!!

Nič bi nam torej ne smeli zameriti, ako bi mi za njihovo postopanje izrekli prav isto označenje, kakor je izrekajo oni na odresu lista »Sole«.

Mi bi lahko tu javno pozvali gospoda Linhartu, naj nam označi le eno osebo med našimi voditelji, ki se je (da niti ne govorimo o kaki stalni plači) dala kedaj še, plačati za kakoršjo bodi javno narodno delo!! Ne mogel bi se obzvati temu pozivu.

Niti tega ne bi mogel dokazati, da je ke-laj kdo njih prejel kako odškodnino za troške iz lastnega žepa v ime javnega narodno-političnega delovanja! Tako bi lahko pozvali g. Linhart in vemo, da bi ga spravili s tem v položaj, ki bi bil jako podoben največi zadregi.

Ali — kakor rečeno — nočemo, ker nočemo prilivati olja v plamen nasprotstev. A ravno zato obžalujemo take osebne napade na političnega nasprotnika, kakor si jih je dovolil g. Linhart minole nedelje.

Kakor spoštujemo mi vsako pošteno prepričanje (tudi če je pobijamo), smo vsakdar pripravljeni spoštovati tudi osebe. To pa nam daje tem več pravico do zahteve, da tudi drugi postopajo tako nasproti nam in posebnost proti našim vsega spoštovanja vrednim voditeljem.

Lahkim srcem in brez vse skrbi prepuščamo torej vsem onim tisočem, ki so bili v nedeljo na shodu, sodbo o nastopu gosp. Linharta.

(Sledi 30 podpisov narodnih delavcev-agitatorjev.)

Od sv. Jakoba nam pišejo: V nedeljo na manifestacijskem shodu delile so se nam popisne pole za šolarje. Naši slovenski stariši pa te pole ali sploh ne uvažujejo, ali pa jih prezirajo kakor kak oglas, ki se deli po ulicah. In vendar so te popisne pole velike važnosti. Mi jih smatramo za štetje slovenskih šolarjev v Trstu. Zato pa mora vsak slovenski oče dotično polo popisati, t. j. v isto vpisati svoje šolarje! Nekateri stariši, ki imajo svoje otroke ali v nemški šoli ali pa v laški, ne vedo, bi li te otroke vpisali v dotično polo ali ne? Naj vedo torej: v dotično polo je vpisati vse šolarje, ki ne obiskujejo kake srednje šole (gimnazije, realke).

Stariše našega svetjakobskega okraja, ki ne znajo pisati, ali pa žele še kakega pojasnila, vabimo, da pridejo v našo Čitalnico (vsak dan zvečer od 7—9 ure) ter prinesejo svoje pole seboj, da se jim izpolnijo.

R.
Skrb mestnih očetov za okolico. V 308. številu tujakovega dnevnika »Trieste« (kateri list zasluži ime oficijelnega glasila, ako ga sodimo po načinu pisanja, ali pa si vsaj na vse mogoče načine prizadeva, da bi si pridobil simpatije c. kr. namestništva) čitamo, da so se Križani uprli orožnikom in niso hoteli gasiti ognja, ko je zadnji četrtlet pogorela hiša nekoga Suleig. — Gornje vladno glasilo brani Križane, in to zaradi netašnega postopanja orožnikov o priliki nekakega drugega požarja poprej. Rečeno glasilo nadaljuje, da je takrat neki orožnik ovadil več kmetov, ker niso hoteli splezati na že razpadajoče zidove, radi česar so bili kaznovani vsaki s 24-urnim zaporom. — »Trieste« pripominja, da je orožnik ovadil kmete najbrže iz malščevalnosti.

Med vrstami poročila v »Trieste« je še lahko čitati, da so se vedli orožniki presurovo, in potem da se je prestrogo postopalo proti Križanom.

Potem piše »Trieste«: »Municipij bi moral ustanoviti v Sv. Križu gasilno postajo« ter zvršuje z vaklikom: »Torej naprej, očetje domovine, skrbite nekoliko tudi za našo okolico!«

To je jako lep opomin do naših mestnih očetov, samo škoda, da bo isti glas vpijočega v puščavi.

»Trieste« je namreč pozabil povedati, da mestni očetje ne le dovolj, ampak še preveč skrbijo za okolico, samo da njih skrb se popolnoma nič ne ozirajo na faktične gospodarske in administrativne potrebe.

Mnogo važneje se vidi mestnim očetom skrbeti za poitalijančevanje okolice, za otvarjanje novih laških vrtecev in šolskih razredov, kjer naj se poitalijančuje slovenska kri. Mestni očetje skrbijo tudi, da dobiva »Zalega« dovolj sredstev v to, da zamore naloviti dovolj slovenskih otrok v svoje zavode.

Tu bi bilo umestno, da bi »Trieste« potipal malo gnjile razmere, ne pa se zaganjal kjer koli more v mirne nedolžne okolice. — S tem bi tudi mnogo bolje zavzel avstrijsko stališče, nego pa s praznim dokazovanjem, da ima naše mesto strogo italijanski značaj.

Prvi! Zadnji smo izjavili, da v bodoče hočemo imenoma objaviti vse take krčmarje, ki trgajo slovenske lepake, mesto, da bi jih razobesili, oziroma pustili obešene v svojem lokalu.

Danes smo prejeli obvestilo od zanesljive strani, da je krčmar v ulici Crocciera, pod

imenom »Anteo monte Nanos«, raztrgal lepak o nedeljskem protestnem shodu — na tisoče komadov! Poroča se nam tudi, da je krčmarjeva žena protestirala proti takemu neumnemu postopanju, da pa tudi to ni nič izdalo.

Ogorčeni gostje zahtevajo, da to objava in mi moramo izvršiti svojo časnikarsko dolžnost, ne mené se za to, da je dotičnik kranjski Slovenec!

V bodoče bomo beležili vse take slučaje. Za slovenske šole so darovali po 20 stot.: Skrinjar, Žetko Iv., Bukovič, Kovačič Iv., Skedelj Iv., Žetko M., Stok Vinko, Čudvot M., Žuže Josip, Gasperšič Fr., Kukanja Ant., Tavčar Josip, Tomažič Iv. in Rože Miloš.

Poziv k »Matice Slovenske«. Vsi oni dosedanjí členi »Matice Slovenske«, kateri niso še uplačali udnine za tekoče leto, kakor tudi oni, ki žele postati udje tega odličnega našega literarnega društva in prejeti knjige za leto 1902, naj blagovolijo poslati udnino 4 K vsaj do konca t. m. tržaškemu poverjeniku gosp. V. Klinarju, c. kr. poštenumu oficijalu, kateri daje tudi vsa pojasnila, ali ustmeno ali pismeno, glede »Matice Slovenske«. Slovensko razumništvo Trsta in okolice bilo je do sedaj primeroma pičlo zastopano v tem društvu in želeli je, da se odzovejo vsi krogi, katerim je na srečo razvoj slov. leposlovja in znanstva.

Dražba premičnin. V četrtek, dne 18. sept. ob 10. uri predpoludne se bodo vse naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: Opčina 264, voz; ulica Rossini 4, hišna oprava; ulica Chiozza 33, steklena omara in obuvala; ulica Farneto 21, hišna oprava; ulica Carintia 13, chiffonier; ulica delle Poste, bicikl, tapetarijska oprema in pohištvo; ulica Maleanton 13, hišna oprava in šivalni stroji; Škorklja 269, hišna oprava; ulica Š. Spiridione 3, železna blagajna; ulica dell'Istria 2 B in ulica dell'Istria 47, konji in voz.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplota ob 7. uri jutraj 15.5 ob 2. uri popoldne 20.0 C. — Tlakomer ob 7. uri jutraj 761.5 — Danes plima ob 8.59 predp. in ol 8.39 pop.; oseka ob 2.28 predpoludne in ol 1.42 popoldne.

Društvene vesti.

Plesni odsek »Trgovskega izobraževalnega društva« v Trstu naznanja svojim členom, oziroma si uroja vabiti tudi znanee in prijatelje na otvorjenje rednih plesnih vaj in zabav v letošnji sezoni, ki se bo vršilo v nedeljo dne 21. t. m. Vaje bodo ob nedeljah in praznikih v dvorani »Slovenske čitalnice«.

Za začetnike bodo vaje od 5. do 6. ure popoldne. Potem bodo plesne zabave od 6. do 10. ure zvečer. Za izredne plesne zabave se bodo razpošiljala posebna vabila. Na željo več členov se bodo prirejale še posebne vaje, na katerih se bo poučevalo sistematično in praktično vse navadne in sestavljene, stareje in nove plesne. Vstop je dovoljen tudi nečlenom, ako so si preskrbeli vstopnico. Vstopnice se dobivajo pri gospodu Franu Plesničarju, ulica Molin grande, prodajalnica jestvin; ob nedeljah in praznikih pa tudi ob vstopu k plesnim vajem v »Slovenski čitalnici«. Toliko na znanje. Prijatelji dobro došli!

Pevsko društvo »Zarja« v Rojanu priredi svojo veselico v nedeljo dne 28. t. m. Vspored se objavi pravočasno. — Toliko na znanje drugim bratskim društvom.

Pevsko društvo »Zvezda« pri sv. Ivanu priredi v nedeljo dne 21. t. m. veselico na vrtu »Narodnega doma«. Program veselice bo: 1. »Uj jub«, koračnica, godba. 2. Iv. »Zalega«: »Himna Zvonimira«, možki zbor. 3. »Slovenske deklice«, valček, godba. 4. Laharnar: »Pozdrav«, mešan zbor. 5. Vogel: »Cigani«, godba. 6. H. Ražem: »Zdaj sem, zdaj tja«, mešan zbor, poje društvo »Slovan« iz Padriča. 7. Kocijančič: »Jadransko morje«, godba. 8. Foerster: »Pjevajmo«, možki zbor. 9. Hrvaška davorija, godba. 10. Ivan Jenko: »Na tujih tleh, dvoglasni ženski zbor. 11. »Burska patrolja«, godba. 12. Ivan Hladnik: »Deklice«, možki zbor, s samosplovom baritona. 13. Venec: Slovenec sem, godba. 14. I. Bartl: »Oj planine«, mešan zbor, s samosplovom tenorja. 15. Mladi vojaki, koračnica, godba. 16. Strup, šaloigra v 1. dejanju. Po dovršenem programu bo svobodna zabava in

ples do polnoči. Začetek veselice bo ob 4. uri pop.

Pevsko društvo »Slovan« iz Padriča se udeleži dne 21. t. m. korporativno veselice pevskega društva »Zvezda« pri Sv. Ivanu.

Tombola na Opčinah. Kakor smo že sporočili v ponedeljek, odložila se je tombola, ki je imela biti na Opčinah minolo nedeljo, na prihodnjo nedeljo, dne 21. t. m. Tombola bo na korist openske zavarovalnice za govejo živino in prične ob 4. uri popoldne na dvorišču hiše števil. 205. (poleg gostilne Mičela). Po tomboli bo ples, ki bo trajal do 4. ure po noči.

Vesti iz ostale Primorske.

× Pevsko društvo »Zrinjski« v Dekanih priredi v nedeljo dne 21. t. m. ob 4. uri popoldne veselico na dvorišču konsumnega društva s prijaznim sodelovanjem pevskega društva »Ilirija« iz Pobegov in »Slovenija« iz Srednje Škofije. Vspored veselici bo nastopni:

1. Jenko: »Naprej«, svira godba. 2. Pozdrav. 3. Volarič: »Pri zibelci«, mešan zbor, poje pevsko društvo »Zrinjski«. 4. I. Kuret: »Domovini«, možki zbor, poje »Slovenija« iz Škofije. 5. Gregorčič: »Blagovestnikom«, deklamuje g. ca Ivanka Mahnič. 6. I. K.: »Biseri«, veoce jugoslovanskih pesmi, poje mešani zbor društva »Ilirija« iz Pobegov. 7. F. S. Vilhar: »Slovenec i Hrvat«, poje društvo »Slovenija«. 8. M. B.: »Na veke bodeš trpin«, deklamuje učenka Milka Valentič. 9. Volarič: »Vesela družba«, mešani zbor, poje pevsko društvo »Zrinjski«. 10. Iv. Kuret: »Himna Ilirije«, poje mešan zbor društva »Ilirija« se spremljevanjem godbe. 11. »Jez nad petelinom«, veseloigra. 12. Srečkanje na tri dobitke. 13. Svobodna zabava.

Med točkami svira godba iz Pobegov. Vstopnina na veselico 40 st., srečke po 20 st., sedeži po 20 st.

V slučaju slabega vremena se veselica preloži na nedeljo dne 28. t. m.

× Vipavska železnica. Zopet — odloženo! V »Gorici« čitamo namreč, da »se govori«, da se je morala otvoritev zopet odložiti od 15. t. m. na kasnejši čas, zaradi tega, ker niso še vsa dela popolnoma dovršena in ker se te dni otvorijo štiri druge železnice: na Prearlskem, na Koroškem in dve na Češkem.

× Toča je padala v soboto po Krasu. Izlazi okolo Dutovelj in Pliskovice da je je provzročila veliko škodo. To je prebrtko: kaj lepo je kazal pridelek na vinu, že se je bližal trenutek trgatve, a v zadnji hip prihaja nepričakovano elementarna neizgoda, ki uničuje vse lepe nade!

Vesti iz Štajerske.

— Klasična nemščina. Ljutomerski nemščurji govore na pr. tako-le: »Var 2 Tage is gestorbenes un hajto is pogrebenes«. Tako zna govoriti nek kovač. Ali tole: »Bo bist gongen? In Bajngott. Bos bist trunken? Gute Bajne sajme khopt«. — Res klasično!

— 60 letna morilka. Franca Mihova v Modričah, okraja konjiškega, je dne 25. t. m. ubila svojega lastnega brata in je potem truplo zavlekla v gozd, kjer so je našli, smečjem pokrito, dne 2. t. m.

— Cerkev je zgorela v Žetalah pri Rogateu v noči med 6. in 7. septembrom. Užgala jo je bila strela.

Književnost in umetnost.

Umetniška razstava. Priprave se vrše nadalje in oglašajo se vedno novi razstavljeni, med njimi mnogi, ki na prvi razstavi niso nastopili. Več umetnic in umetnikov bo letos prvič kazalo delo svojega talenta. Do včeraj je bilo doposlanih čez 200 različnih umotvorov. Jury bo v sredo odločevala, kaj se sprejme in kaj ne. Ker je bilo letos jako mnogo stvari poslanih, zato je upravičeno upati, da se razstavijo le najizbranejši umotvorji, ki bodo delali čast umetnikom in narodu. Odbor stoji na stališču, da umetnost ni samo za višje sloje, ampak treba podati tudi ljudstvu, priprostemu občinstvu umetniški užitek: in radi tega je vstopnina za nedelje znižal 30 stot. in upa vsled tega, da se odzove občinstvo kar najmnogoštevilneje. V soboto 20. septembra ob 12. uri popoldne se razstava v Ljubljani svečanostno otvori.

Brzjavna poročila.

Ces. kr. pripravnica za učiteljšča v Pazinu.

PAZIN 17. (P.) C. k. pripravnica za učiteljšča v Pazinu se otvori v ponedeljek v poslopu hrvatskega gimnazija. Vpisovanje se bo vršilo v soboto dne 20. septembra. Zahteva se: dovršeno 14. leto, spričevalo zadnjega šolskega leta, krstni list, spričevalo o cepljenju koz. Za obiskovanje se ne plačuje šolnine. Marljivi siromašni učenci dobe malo podporo od države.

Izjave ministra Pelletana.

BIZERTA 17. (B) Na banketu, prirejenem v »Cercle Republicaine«, je imel minister mornarice govor, v katerem je izjavil, da ne govori prerad o politiki, kajti pokladajo se mu v usta besede, katerih ni govoril. On da je bil vsikdar Italijanoofil, a sedaj mu pripisujejo agresivno vedenje nasproti Italiji. Nevarno da je torej govoriti politične govore, vendar izjavlja, da bo vlada nepremišljeno izvajala svoj republikanski program. Republika mora biti republika delavskih, torej socialistična, a ne kolektivistična. Čas za kolektivizem da ne pride nikdar.

PARIZ 17. (B.) Več nacionalističnih listov javljajo, da je na pritožbo od strani italijanskega poslanika minister za vnaje stvari, Pelletana ostro pokaral ministra mornarice, Pelletana radi govora, ki ga je imel poslednji v Ajaccio.

Dogodki v južni Afriki.

KAPSTADT 16. (B.) V zakonodajnem zastopu je prijavil ministerski predsednik, da uradni list prinese naredbo, s katero se odpravlja vojno sodišče po vsej kapski koloniji.

Uradni list priobčuje proklamacijo, ki uveljavlja že obstoječi zakon, po katerem ima vlada popolno kontrolo nad vsem orožjem in streljivom ter nad uvažanjem istega.

O štrajkih.

LYON 17. (B.) Kongres delavcev na transportnih podjetjih je vsprejel dnevni red, ki odklanja generalni štrajk, kakor akcijsko sredstvo, ga pa dopušča, kakor obrambno sredstvo.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Svoji k svojim!

ZALOGA

pohištva

dobro poznane

tovarne mizarske zadruge v Gorici (Solkan)

vpisana zadruga z omejenim poroštvom

prej Anton Černigoj

Trst, Via di Piazza vecchia (Rosario)

št. 1. hiša Marenzi.

Največja tovarna pohištva primorske dežele.

Solidarnost, zajemčena, kajti les se osuši v to nalašč pripravljenih prostorih s temperaturo 60 stopinj. — Najbolj udobno, moderni sestav. Konkurenčne cene.

Album pohištva brezplačno.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Proti

kašlju, grloboli, hripavosti, kataru, upadanju glasu, itd. itd.

zahtevajte vedno

Prendinijeve pastilje.

Čudovit učinek pri pevcih, govornikih, prepovednikih, učiteljih itd.

Dobivajo se v škafličah v Prendinijevi lekarni v Trstu in v vseh tukajšnjih boljših lekarnah kakor tudi po celi Evropi.

Škafličica stane 60 stotink.

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst.

T R S T

TOVARNA: V. Tesa, vogal, Via Limitana

ZALOGE: Piazza Rosario št. 2 (šolsko poslopje) in Via Riberge št. 21

Telefon št. 670.

Velik izbor: tapetarij, srecal in slik. Izvršuje naročila tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

ILUSTROVANI CERIKI ZASTONJ IN FRANKO

Predmeti postavijo se na parobrod ali železnico

Važno za vsakega!

Razprodaja!
Po nečuvno nizki ceni
se dobi za samo
2 gl. 95 nč.
krasna garnitura ob-
stoječa iz
14 krasnih drago-
cenih predmetov
in sicer:

- 1 ura od niklja, Anker remont. (na željo tudi posrebr.) z lepo razrezljanim pokrovom, točno urejena s 3 letnim jamstvom in skatljico.
 - 1 krasna goldin ali nikljasta okropna veržica s privesom. Pariški sistem.
 - 1 goldin igla, za kravate z imitir. briljanti.
 - 1 par gumbov za manšete, znamka »Garantie«.
 - 1 garnitura (5 komadov) gumbov za srjace in ovrtnike.
 - 1 par uhanov iz pristnega srebra, uradno puncir.
 - 1 goldin prstan s krasnim kamenom.
 - 1 žepno ogledalo v etvilju.
- Vseh 14 krasnih in vrednostnih predmetov z uro Anker-Remont. vred pošilja le za 2 gl. 95 nč. s povzetjem ali po naprej poslanem denarju, trdika

BRÜDER HURVIZ

Krakovo - Stradom 17. - Krakovo

Neodgovorjajoče sprejemem v 8 dneh nazaj in povrnem denar, vsled česar nima kupec nikakega rizika. Bogato ilustrovani cenik raznovrstnih dragocenosti brezplačno in franko.

Razprodajalci in agenti se sprejemajo.

Vsak kupec vdobi v dar brezplačno krasen žepni album s 15 razglednicami mesta Krakovo.

Obuvala!

Pri Pepetu Kraševcu

zraven cerkve sv. Petra (Piazza Rosario pod ljud. šolo)

Bogata zaloga raznovrstnih obuval za gospode, gospe in otroke.

Poštarne naročbe se izvrše takoj. Pošiljatelj so poštnine proste.

Prevezna vsako delo na debelo in drobno ter se izvršuje z največjo točnostjo in natančnostjo po konkurenčnih cenah.

Za mnogobrojne naročbe se toplotno priporoča

Josip Stantič čevlj. mojster.

Zalagatelj uradnikov in uslužbenecv konsumnega skladišča c. kr. glavnega carinskega urada in c. kr. generalnih skladišč; nadalje stražnikov c. kr. javne straže v Trstu in Miljah ter orožništva c. kr. piv. avstr. Lloyd.

M. Aite

trgovina z manifakturnim blagom

ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro št. 8

s podružnico ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro št. 5.

si dovoljuje obvestiti slavno občinstvo in cenj. odjemalce, da je jako pomnožila svojo zalogo kakor tudi povečala prostore s tem, da je ustanovila zgoraj omenjeno podružnico zato, da more v polni meri zadostiti vsem zahtevam cenj. odjemalcev.

V obeh prodajalnicah vdobiva se razno blago najbolje kakovosti in najmodernejše iz pr.ih tovarn, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srjace, ovrtnike, ovrtnice, tu je velikanski izbor platnenega in bombažnega blaga, prtov in pitčkov ter vsake vrste perila, bodi od bombaža, ali platna. Pletenine, svilene raznovrstni okraski za šivilje in knjičarke. Velikanski izbor snovij za narodne zastave in trakov za društvene znake.

Sprejema naročbe na moške obleke po meri, katere izvrši najtočneje in najugotnejše po cenah, da se ni bati konkurence.

Poskušaj, da se prepričaš!

Speštovane slovenske gospodinje
Zahtevajte pri svojih trgovcih

ново

Ciril-Methodijevo

cikorijo.

Srečkanje že 4. oktobra 1902.

Srečke loterije c. k. dun. redarstva
po 1 krono

1500 dobitkov, med temi 100 glavnih dobitkov v
efektivni vrednosti

kron 50.000 kron.

Prvi trije glavni dobitki kron 25.000, 5000,
1000 se izplačajo na zahtevanje po odbitku za-
konitega davka

v gotovem denarju.

Vdobivajo se v vseh menjalnicah, tobakarnah,
loterijskih nabiralnicah in pri

Polizei-Lotterie-Bureau, Dunaj, I. Singerstrasse 2,
kateri pošilja tudi vsakemu kupcu srečke brez-
plačno in franko izkaz srečkanja.

Kmečka konjska dirka

dne 21. septembra 1902 ob 1. uri popoldne,

premiranje konj in velik konjski semenj

dne 22. septembra 1902 ob 7. uri zjutraj

v Belovaru na Hrvaškem

železniška postaja Križ-Belovar, Virovitica-Bares.

Prižene se kakih 1000 izvrstnih konj za pleme, ježo, vožnjo in tovarnih konj.

Nova trgovina na drobno

Peter Klansich

Piazza Nuova (Gadola) št. 1, zraven bukvarne Chiopris.

Specijalitete:

Platenine in bombaževine za opravo nevestam.

Edini zastop se zalogo za Trst, Gorisko, Reko, Istro in Dalmacijo

TOVARN ZA PLATNO IN PRTE v COURTRAI, FIANDRIJA (BELGIJA).

Svilene plinove MREŽICE!!

„ROYAL“

dajajo najbolj bleščečo luč in so neverjetne solidnosti
po 35 in po 50 nvč.

Cilindri, tulipani, klobuki za svetilke itd.

Naročbe.

PODJETJE ZA NEPREGORLJIVE LUČI

P. ROZZO, ul. S. Antonio 5.

Stavbinsko
podjetje

G. TÖNNIES

Stavbinsko
podjetje

Ljubljana.

Tovarna za mizarstvo orodje in parkete, stavbinsko in umetno ključarstvo.

Delavnica za konstrukcijo železa itd.

Sprejema naročbe za vsakovrstna m zarska dela kakor: kompletna okna za cele
starbe in izložna okna na vreteno, vrata, portale, oprave za prodajalne in drugega
pohištva v vseh slogih. — Podovi mehki in trdi vseh vrst kakor: deščice, parkete,
od jermen in navadnega lesa. Kompletna stavbinska koraška dela, stopnice,
ograje, žične mreže, železne zatvornice na vreteno ita. itd.

Proračuni brezplačno.

Reference prve vrste na razpolago.

„Andemo de Franz“

krčma

v ulici Geppa št. 14.

Toči vina prve vrste:

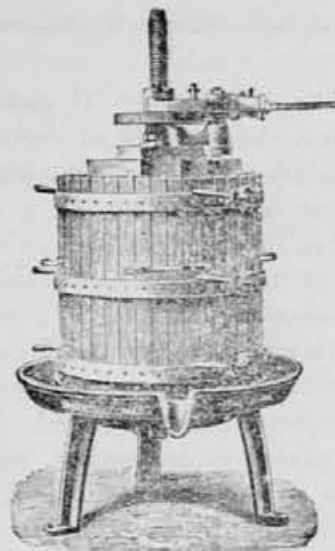
Bela vipavska liter po 40 kr.
Črna istrska „ 36 „
Kuhinja domača, vedno preskrbljena z gor-
kimi in mrzlimi jedili po zmernih cenah.
Družinam se pošilja na dom od 10 litrov
naprej: **Ipavsko belo liter po 32 kr.**
Črno istersko liter po 28 kr.

Priporoča se tudi krčmarjem, katerim dajem
vino od 50 litrov naprej po dogovorjeni ceni.
Josip Furlan, lastnik.

Močne

stiskalnice za vino

(preše)

vsake velikosti in
mline za mečka-
nje grozdja ka-
kor tudi druge
stroje vsake vr-
ste, orodje in
materijal, se vdo-
biva v zalogi
trdke

ŽIVIC I DR. V TRSTU

Trgovinska ulica 2. (blizu vojašnice).

JAKOB BAMBIČ

trgovec z jedilnim blagom

Via Giulia št. 7.

Priporoča svojo zalogo jestvin kolonijali-
vsakovrstnega olja, navadnega in najfinjega.
— Najfinjeje testenine, po jako nizkih cenah,
ter moke, žita, ovs, otrobi. — Razpošilja na-
ročeno blago tudi na deželo na debelo in
drobno. — Cenike razpošilja franco.

V najem se odda

lepa meblirana soba

s prostim uhodom

ulica Belyedere št. 55 A, I. n., vrata 7.

Za bolne na želodcu!

Vsakemu, kateri si nakopije želodčne bolezni s prehlajenjem ali s prenapolnjenjem želodca, z vživanjem
pomankljivih, težko prebavnih, preveč ali premrzlih jedil ali z nerednim življenjem kakor n. pr.
želodčni katar, želodčni krč, želodčne bolečine, težko prebavljenje
ali zasiljenje

priporoča se dobro domače zdravilo, katerega izvrstno zdravilno delovanje je že izza več let preskušeno. To
zdravilo je znano

prebavno in kričistilno sredstvo

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

To zeliščno vino je sestavljeno od izvrstnih, zdravilnomočnih zelišč in dobrih vinom.
jači in oživilja cel prebavni sistem človeka, ne da bi isto bilo čistilo. Zeliščno vino od-
stranjuje vse nerednosti v krvnih ceveh, čisti kri vseh pokvarjenih tvarin, ki povzro-
čajo bolezni in deluje uspešno novo napravo zdrave krvi.

S pravočasno porabo zeliščnega vina zamore se odpraviti želodčne slabosti že v kali. Ne smemo tedaj
pozabiti, dati prednost porabi tega vina pred vsimi ostrimi, ter zdravju škodljivimi razjedljivimi sredstvi. Vsi
pojavi kakor: glavobol, riganje, rezavica, napenjanje, slabosti z bruhanjem, kateri se pri dolgo-
trajnih (zastarelih) bolečinah, na želodcu tako radi pojavljajo, odstranjuje se čisto že po enkratnem pitju tega vina.

Zapiranje človeške potrebe bitje srca, nespanje in tudi strmenje krvi v jetrah, vran-
nici in sistemu vratnih žilcev (haemorrhoidne bolečine), odstranjuje se zeliščnim vinom hitro in varno.
Zeliščno vino odpravlja vsako prebavo, podeljuje prebavnemu sistemu povzdigo in odstranja iz želodca
in črev z lahkim čistilom človeka vse učredne tvarine.

Mršav in bled pogled človeka, pomanjkanje krvi, oslavljenje

navadne posledice slabe prebave, pomankljivega naraščanja krvi in bolehnega stanja jeter.

Pri popolnem pomanjkanju volje do jedi, pod nervoznem zbeganjem in otočnostjo kakor tudi
pogosti glavoboli in nespanje povzročajo večkrat takim bolnikom hiranje.

Zeliščno vino daje oslabele telesni moči svežo vspodbujajo. Zeliščno vino podeljuje človeku

voljo do jedi, pospešuje prebavo in redivo, vspodbuja močno menjavo snovi, povspenjuje in izboljšuje tvar-
jenje krvi, olajšuje razdražene čute in podeljuje bolnikom nove moči in novo življenje.

To dokazujejo mnogostevilna priznanja in zahvalna pisma.

Zeliščno vino prodaja se v steklenicah po 1 gl. 50 nvč. in 2 gl. v lekarnah v Trstu, Sezani,

Miljah, Kopru, Izoli, Piranu, Trzinu, Ogleju, Červinjauu, Ronkah, Vipavi, Ajdovščini, Postojni, Gradšču,

Krmini, Gorici, Umagu, Bujah, Buzetu, Opatiji, na Reki, Krku, Cresu, Mulem, Lošinju, Labinju, Pa-
zinu, Motovunu, Vrhinadi, Staremgradu, Poreču, Rovinju, Vodjaniu, Pulju, Portogruaru, Trevisu, Vidnu,

Benetkah itd. kakor tudi v lekarnah po celem Avstro-Ogerskem in sosednih deželah.

Tudi razpošiljajo: lekarni v Trstu Piazza grande št. 3 Via Nuova št. 27 in Via del Pesce
po 3 ali več steklenic zeliščnega vina po originalni ceni po vsej Avstro-Ogerskeji poštneine zaboja prosto.

Svari se pred ponarejarjem

Hubert Ullrich-ovo

Zeliščno vino.

Zeliščno vino ni nikak skrinost, ampak sestoji iz: Malaga vina 50,0, vinskega spirita 100,0,
glicerina 100,0, rudečega vina 240,0, jerebičnega soka 150,0, črešnjevca soka 220,0, nane 30,0, koprive, ja-
neže, cmarovih korenin, ameriškega lapuha, lečjanovih in kolmežnih korenin vsakega po 10,0. Te tvarine
naj se pomešajo.